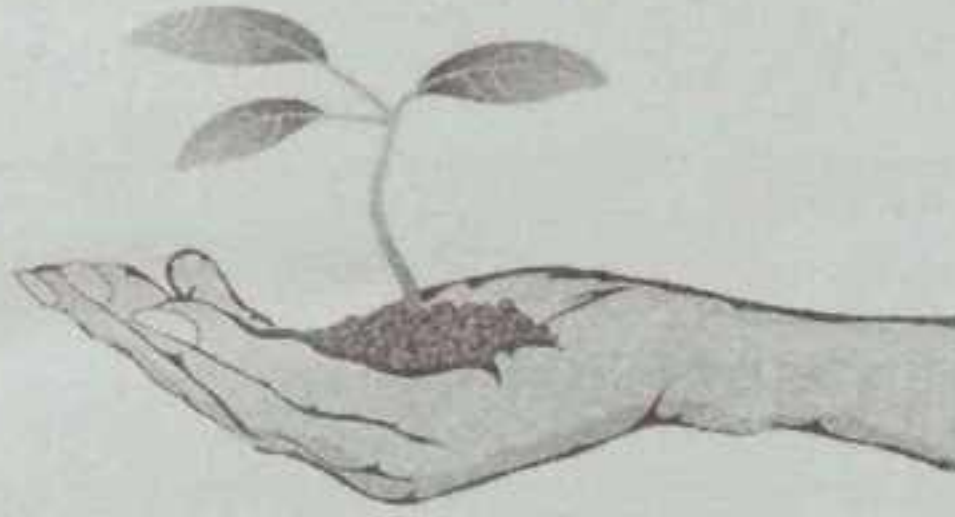

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव पाटील कांचन गोतास

विषय पर्यावरण

वर्ग _____ तुकडी _____

हजेरी क्र. _____ परीक्षा बैठक क्र. BC127214

(प्रदूषण)

(Environmental pollution)

प्रस्तावना :-

निसर्ग हा मानवाचा मोक्ती आहे. निसर्गाशिवाय मानव वाढू शकत नाही. निसर्गसिद्धेच मानवाचा जन्म होतो आणि निसर्गसिद्धेच मानवाचा मृत्य होतो. आज मानवाने खूप मोठ्या प्रमाणात यक्षाचे शिखर गाठले आहे आणि हे शिखर गाठत असताना निसर्ग सद्धे हक्कक्षेप केला आणि याचीच परिणती म्हणून मानवाला प्रदूषणाकडच्या रासायनिक वसायला आज तोंड द्यावे लागत आहे. मानवाच्या ऊर्जा, वक्त्र, निवादा ह्या नैसर्गिक घटकांचा परिणाम होत असतो. प्रदूषण म्हणजे निसर्ग, मानव व अन्य प्राणी जीवन यांच्यातील वसायला विघडणे म्हणजेच प्रदूषण होय. मानवाणे वसायः घातलेल्या वाईट कृतींचे प्रदूषण हे उत्तर आहे असे आपल्याला म्हणावे लागेल.

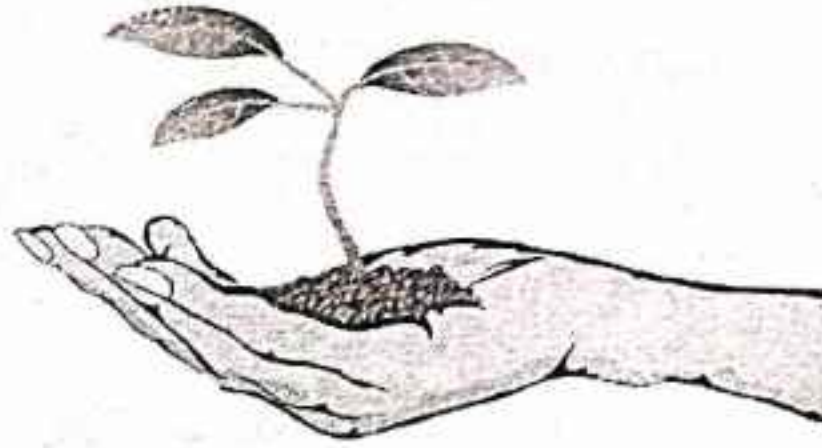
Seat no :- BC'

Seat No :-

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव Mule Seema Namdev

विषय पर्यावरण

वर्ग B.Sc T.Y तुकडी

हजेरी क्र. परीक्षा बैठक क्र. ~~BC127211~~

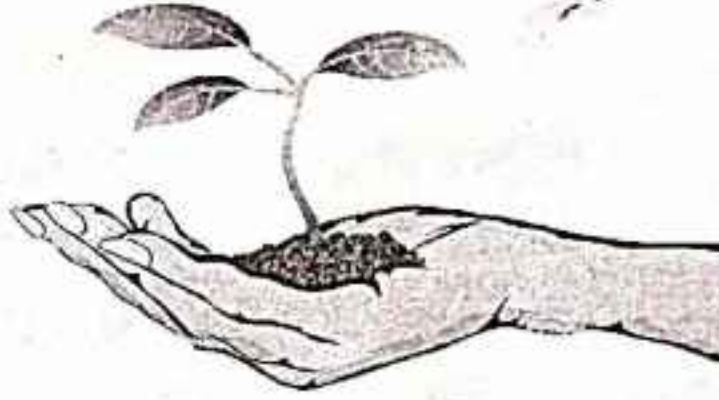
BC127211

CT15291

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव जेरोल्डर सुभाष नारायण

विषय पर्यावरण प्रकल्प

वर्ग B.COM.T.Y. तुकडी _____

हजेरी क्र. _____ परीक्षा बैठक क्र. CT 15291

ध्वनि प्रदूषण (Sound Pollution):

प्रस्तावना : आज मानवाने प्रत्येक क्षेत्रात यशाचे शिखर सर करी आहे. पण हे यशाचे शिखर सर करतना मानवाने पर्यावरण प्रवेश केला त्यामुळे मानवाच्या आज वेग वेगळ्या समस्यांना तोंड द्यावे लागत आहे. ध्वनीप्रदूषण ही रव्द गंभीर समस्या आहे. आज शूभ गोष्ट्या प्रमानात नागरीकरण सुरु आहे. त्यामुळे ध्वनीप्रदूषण ही समस्या निर्माण झाली आहे.

ध्वनीप्रदूषणाची व्याख्या :-

१ जेव्हा पर्यावरणात लुपेक्षित्याच्या उच्चमतेपेक्षा मोठा ध्वनी किंवा गोंगाट निर्माण होतो त्याला ध्वनीप्रदूषण असे म्हणतात

२ "मॅकोन्स वाटणारा आवाज किंवा ध्वनी, गोंगाट ध्वनीप्रदूषण होय."

३ मुख्यतः किंवा अनुषंगी ध्वनी म्हणजेच ध्वनीप्रदूषण

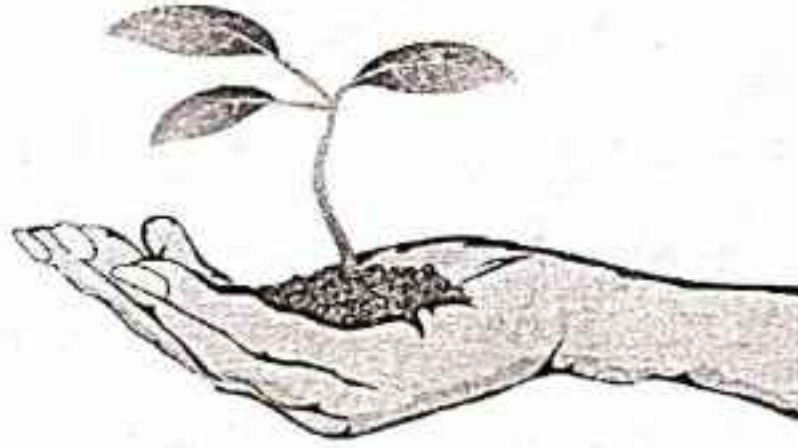
४ "ध्वनीप्रदूषण म्हणजे अनावश्यक प्रकृतिद्वारा जनक आणि निरर्थक आवाज म्हणजे ध्वनीप्रदूषण होय."

Seat No :- BC127203

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्याचे नाव धामणगावे सुष्ठी दिलीप

विषय पर्यावरण

वर्ग B.Sc -Ty तुकडी

हजेरी क्र. परीक्षा बैठक क्र. BC127203

जल प्रदूषण

OIL SPILLAGE IN SEA

जल प्रदूषण ही एक महत्त्वपूर्ण

पर्यावरणात्मक समस्या आहे.

पृथ्वीवरील सजीवांच्या आस्तित्वासाठी पाणी हे अतिराम्य महत्त्वाची भूमिका बजावते.

पाण्याला महत्त्वाची रसायनांच्या राज्या असे म्हणले जाते. हे एक निसर्गातले आश्चर्यकारक रसायन

असून हजारो पदार्थांना स्वतःमहो सामावून घेण्याच्या वैशिष्ट्यामुळे त्याला वैश्विक दावण असे म्हणले आहे.

आज मानवासमोर अनेक मोठ्या मोठ्या समस्या आहेत त्यापैकीच जलप्रदूषण ही एक समस्या

दिवसेंदिवस मोठ्या प्रमाणावर वाढत चालली आहे. अमर्त्यादीत वाढत जाणाऱ्या लोकसंख्येला पिण्यासाठी

स्वच्छ पाण्याचा पुरवठा करणे अशक्य होताना दिसत आहे. आज विकसनशील देशातील मोठ्या मोठ्या

पाण्याच्या समस्या मोठ्या प्रमाणावर सामोरे जावे लागत आहे.

भविष्यात पाण्याची गरज भागवण्यासाठी पाण्याचे योग्य ते व्यवस्थापन आत्तापासूनच करणे आवश्यक

आहे पाण्याच्या व्यवस्थापनाच्या विविध पद्धतींचा अवलंब करून पाण्याची आत्तापासूनच बचत करणे गरजेचे आहे

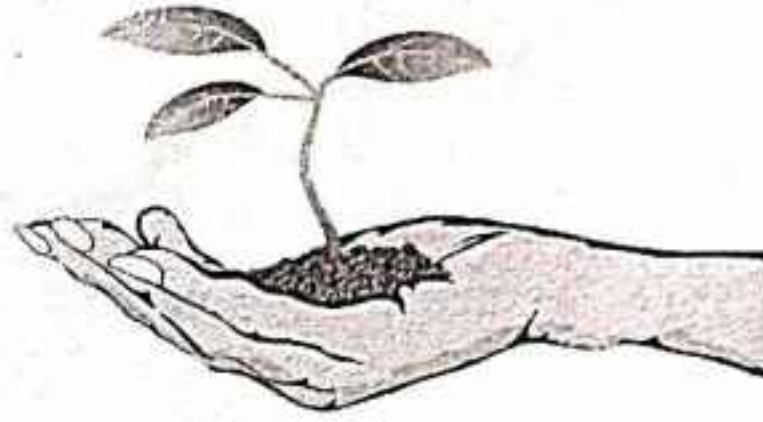
आज आपण या सध्याच्या माध्यमातून 'जल प्रदूषण'

B2 127204
BC=138265

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव गावळगाडटे सप्रश्वती सतीश

विषय पर्यावरण

वर्ग B.C.T.y तुकडी

हजेरी क्र. परीक्षा बैठक क्र. B2 138265

B2 127204

जल प्रदूषण

"जल प्रदूषणा विषयी माहिती"

विज्ञानाचे क्षेत्रात, अजूनही समस्या ती म्हणजे प्रदूषण प्रदूषणामुळे निरोगीचा मोठ्या प्रमाणात त्रास होत आहे. आणि निरोगीचा त्रास होणे म्हणजेच अप्रत्यक्षपणे पृथ्वीवर राहणाऱ्या स्पर्जीवाणा प्रदूषणाचे अनेक प्रकार पाहण्याला मिळतात. ज्या प्रमाणे माताच्या काही लेखांमध्ये आपण महा प्रदूषण, हवानी प्रदूषण यांच्या विषयी सविस्तर माहिती पाहिली.

आजच्या लेखात

आपण प्रदूषणाचा सहितेचा प्रकार जो कि जल प्रदूषण आहे, तर आज प्रदूषणाविषयी माहिती पाहणार आहोत

प्रदूषण म्हणजे काय? - (meaning of pollution)

प्रदूषणामुळे पर्यावरणाचा जो हानी पोहचते, त्याचा आपण प्रदूषण म्हणतो, आजच्या जगात प्रदूषणाचा क्रमा क्रम्यासाठी त्यावर उपाययोजना करण्याची आवश्यकता आहे. प्रदूषणाचा मुख्यतः तीन प्रकारमध्ये विभागण्या गेले आहे. ते असे. 1) जल प्रदूषण

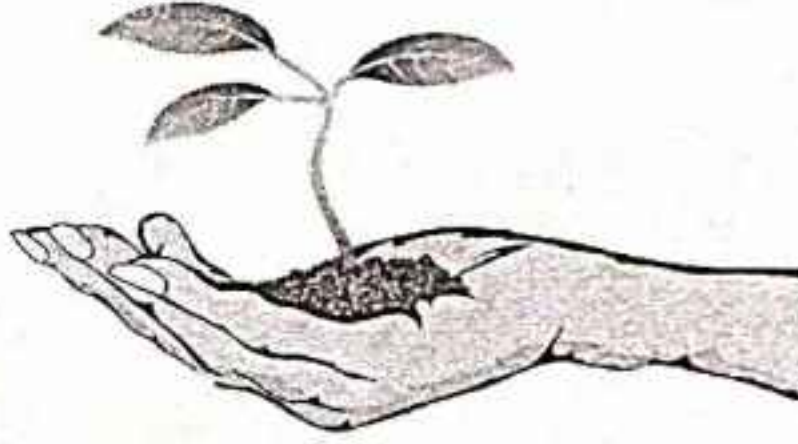
- 2) वायु प्रदूषण
- 3) हवानी प्रदूषण

127205
Seat No 8 BC ~~127205~~

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव ठोटमवाड प्रियंका दादाराव

विषय पर्यावरण

वर्ग B.Sc T.Y तुकडी

हजेरी क्र. परीक्षा बैठक क्र. BC 127205
~~127205~~

निश्चय हा मानवाचा सोवती आहे.

निश्चय शिवाय मानव राहू शकत नाही. निश्चय महोच्च मानवाचा जन्म होतो आणि निश्चयमिष्टोच्च मानवाचा लज होतो.

आज मानवाने स्वरूप मोठ्या प्रमाणात यक्षाचे शिखर गाढले आहे. आणि हे शिखर गाढत असताना निश्चयमिष्टोच्च स्वरूप किना आणि याचीच परिणती.

मानवाच्या अन्न, वस्त्र, निवार, ह्या निश्चयिष्ठ धरणांची परिणाम होत असतो. प्रदूषण म्हणजे निश्चय, मानव व स्वतः घातलेल्या वाईट हृतीचे प्रदूषण हे सुतर आहे असे आपल्याला म्हणावे लागला.

प्रदूषणाची व्याख्या

निश्चय हा मानव व अन्य प्राणी जीवन यांच्यातील समतोल विघडणे म्हणजे प्रदूषण होय.

प्रदूषणाचे विविध प्रकार

1) हवा प्रदूषण [Air Pollution]

Kai Rasika Mahavidyalaya DEONI

NAME : Hadbe Janabai Salyawan

CLASS : B.Sc Ty

SUB : ENVIRONMENT PROJECT

Seat No : BC127206

* ENVIRONMENTAL POLLUTION *

development activities such as construction, transportation and manufacturing not only deplete the natural resources but also produce large amount of wastes that leads to pollution of air, water, soil, & ocean. global warming and acid rains. Untreated or improperly treated waste is a major cause of pollution of rivers and environmental degradation causing ill health and loss of crop productivity.

In this lesson you will study about the major causes of pollution their effects on our environment and the various measures that can be taken to control such pollution.

* pollution AND pollutants *

Human activities directly or indirectly affect the environment adversely. A stone crusher adds a lot of suspended particulate matter and noise into the Atmosphere.

Kai. Raseka Mahavidyalaya Deoni

Department of Zoology

B.sc TY (Environment)

Student Name:- Chinchole Rameshwar
Chandrashekhar

~~Roll No:- 127202~~

Seat NO:- ~~127202~~

BC127202

KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023

SUBJECT : ENVIRONMENT
CLASS : BSC TY
(SUMMER 2023)
DATE:-

STUDENTSNAME:- Jante mahadev sanghram

SEAT NO: ~~BC127207~~
BC127207

KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA DEONI

• YEAR:2022-2023

SUBJECT : ENVIRONMENT

CLASS: BSC TY

(SUMMER-2023)

DATE:- 15/04/23

STUDENTS NAME:- Rubesh Rajkumar Khadivale

SEAT NO: BC 127218

Topic :

Page : _____

Date : _____

Kai , Rasika , Mahavidhalay , Deoni ,

Name : Mane Shradha Sanjiv

Subject : Environment

Seat No : ~~BC127209~~ BC127209

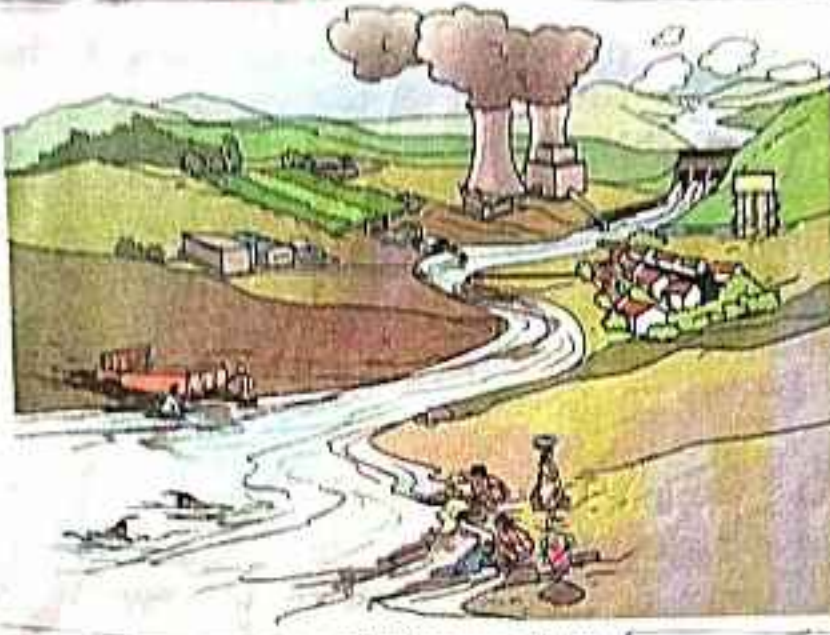
Class : B.Sc. T.Y

Sign: _____

Topic : **जलप्रदूषण**

Page : 04

Date :

१.६ : पृथ्वीवरील पाण्याचा धापर

जलप्रदूषण म्हणजे पाण्याच्या
स्त्रोतांचे प्रदूषण. जलप्रदूषण ही
सुक मानव निर्मित समस्या आहे.
हवा - पाणी - अन्न या माणसाच्या तीन
गरजांपैकी पाणी ही दुसऱ्या क्रमांकाची
गरज आहे.

आपल्याला पाणी स्वच्छ
आणि शुध्द मिळणे हे आरोग्याच्या
दृष्टीने अत्युपयुक्त महत्त्वाचे आहे.
प्रदूषित होण्याची अनेक कारणे
आहेत. आणि याना सर्व-
स्वी आपणच जबाबदार आहोत.

Sign .....

BC 127212

Examination No. BC 127212

JSBP'S

KAI. RASIKA MAHAVIDYALAYA, DEONI

Affiliated to Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded

NAAC Accredited 'B' Grade

Certificate

This is to certify that Mrs. / Miss. Palapute KAPIL

SANTOSH

of class B.S.C.T./Div. Roll No. _____

has satisfactorily completed _____ Practicals

out of _____ during the academic year 2022 - 2023.

Page No

Date

ENVIRONMENTAL STUDIES

Name :- Vaishnavi Govind Pawar

Collage :- Kai. R. M. Deani

Year :- 2022 - 2023

Seat No :- ~~BC127215~~ BC127215

Subject :- Environment studies

Teacher name :- Mr. Podge sir

Class :- B.Sc T.Y

SUN-DEEP

ARTS
POLY

SUN-DEEP®

Air pollution is the contamination of air due to the presence of substances in the atmosphere that are harmful to the health of humans and other living beings, or cause damage to the climate or to materials. It is also the contamination of indoor or outdoor surrounding either by chemical activities, physical or biological agents that alters the natural features of the atmosphere. There are many different types of air pollutants such as gases (ammonia, carbon monoxide, sulphur dioxide), ~~NO~~ particles (both organic & inorganic) & biological molecules. Air pollution can cause diseases, allergies and even death to humans, it can also cause harm to other living organisms such as animals and food crops, and may damage the natural environment or built environment. Air pollution can be caused by both human activities & natural phenomena.

Air quality is closely related to the earth's climate and ecosystems globally. Many of the contributors of air pollution are also sources of greenhouse emission i.e. burning of fossil fuel.

Air pollution is a significant risk factor for a number of pollution-related diseases, including respiratory infection, heart disease, COPD, stroke and lung cancer. The human health effects of poor air quality are far reaching, but principally affect the body's respiratory system. Individual reactions

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

SUBJECT : ENVIRONMENT

CLASS : BSC TY

(SUMMER 2023)

DATE:-

STUDENTSNAME:- Biradar Geopal Balaji

SEAT NO: ~~BC138262~~
BC127201

Topic

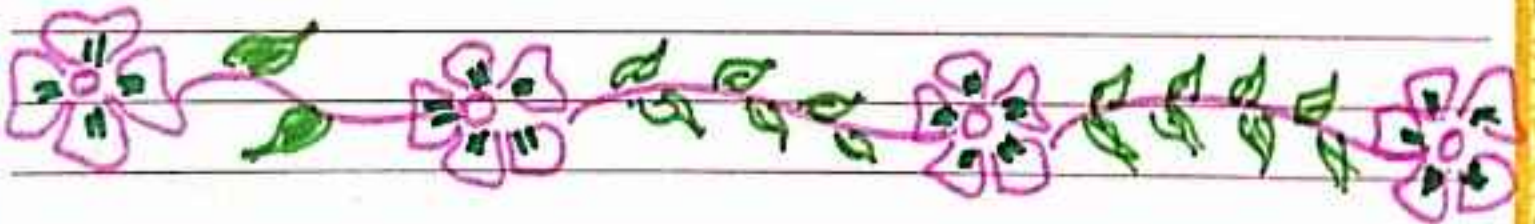
Page: (1)

नाव :- मिनाही नागनाथ राजोळे

वर्ग :- B.Sc TY

विषय :- पर्यावरण

स seat no :- BC127216

Sign: .....

GOLD'S GOLD

MICKEY MOUSE

Topic: _____

निसर्ग हा मानवाच्या सोबती आहे. निसर्गाबिवाय मानव शूद्र शकत नाही. निसर्गामध्येच मानवाचा जन्म होतो. आणि निसर्गामध्येच मानवाचा लय होतो आज मानवाने द्वेष मोठ्या प्रमाणात यज्ञाने विखरू लागले आहे. आणि हे विखरू लागत असताना निसर्गामध्ये स्तब्धपणे उभा आणि याचीच परिणती म्हणून मानवाला प्रदूषणासारक्या गंभीर समस्यांना आज तोंड द्यावे लागत आहे. मानवाच्या अन्न, वस्त्र, निवास हा निसर्गाच्या दृष्टीच्या परिणाम होत असतो. प्रदूषण म्हणजे निसर्ग मानव व अन्य प्राणी जीवन यांच्यातील समतोल बिघडणे म्हणजेच प्रदूषण होय." मानवने स्वतः घातलेल्या वड्डिट, कृतीचे प्रदूषण हे उत्तर आहे असे आपल्याला म्हणावे लागेल.

प्रदूषणाच्या व्याख्या :-

1) "निसर्ग, मानव व अन्य प्राणी जीवन यांच्यातील समतोल बिघडणे म्हणजे प्रदूषण होय."

2) "जोवतीही अशुद्धित शून्या बदलणे म्हणजे प्रदूषण होय."

3) "निसर्गातील संतुलन बिघडणे म्हणजे प्रदूषण होय"

4) "निसर्गाचा समतोल कायळणे म्हणजे प्रदूषण होय"

5) "हवेचे प्रदूषण म्हणजे हवा प्रदूषण होय."

Sign: _____

KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023

SUBJECT : ENVIRONMENT
CLASS : BSC TY
(SUMMER 2023)

DATE:- 13 - April - 2023

STUDENTS NAME:- Sabine Aditya Ashokrao

SEAT NO: ~~BC138278~~ BC127217-

Page: .....

Date: .....

Topic:

नाव - सगरे तेलुजा अनिल

वर्ग - B.S.C.TY

विषय - पर्यावरण

Seat no - Bc127218

Sign: .....

colours GOLD

MICKEY MOUSE

Topic :

Page : 1

Date : .....

प्रदूषण

प्रदूषण — निसर्ग हा मानवाच्या सोबती आहे. निसर्गाशिवाय मानव राहू शकत नाही. निसर्गामध्येच मानवाच्या जन्म होतो आणि निसर्गामध्येच मानवाच्या मृत्यु होतो. आज मानवाने आपल्या मातृभूमीला प्रदूषण करायला लागला आहे. आज हे शिखर गाढले असताना निसर्गामध्ये हस्तक्षेप केला आणि आर्थाचे परिणती म्हणून मानवाला प्रदूषणाच्या शस्त्रास सामोरे येणे लागले आहे. आज लोड द्यावे लागले आहे मानवाच्या अन्न, वस्त्र, निवास इत्यादी नैसर्गिक संपदांचा परिणाम होत असतो. प्रदूषण म्हणजे निसर्ग मानव व अन्न यांचा जीवन वांछ्याला सामोरे येणे म्हणजे प्रदूषण होय. मानवाने स्वतः हा लोड द्यावे म्हणजे प्रदूषण हे अन्न आहे असे आपल्याला म्हणावे लागेल.

प्रदूषणाच्या व्याख्या —

- 1) "निसर्ग मानव व अन्न यांचा जीवन वांछ्याला सामोरे येणे म्हणजे प्रदूषण होय."
- 2) "कोणत्याही सभ्यतेत रचना बदलणे म्हणजे प्रदूषण होय."
- 3) "निसर्गातील संतुलन बिघडणे म्हणजे प्रदूषण होय."
- 4) "निसर्गाचा सामोरे येणे म्हणजे प्रदूषण होय."

Sign: .....

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

**SUBJECT :ENVIRONMENT
CLASS : BSC TY
(SUMMER 2023)**

DATE:-

STUDENTSNAME:- Sakant Ajoy pandhasee

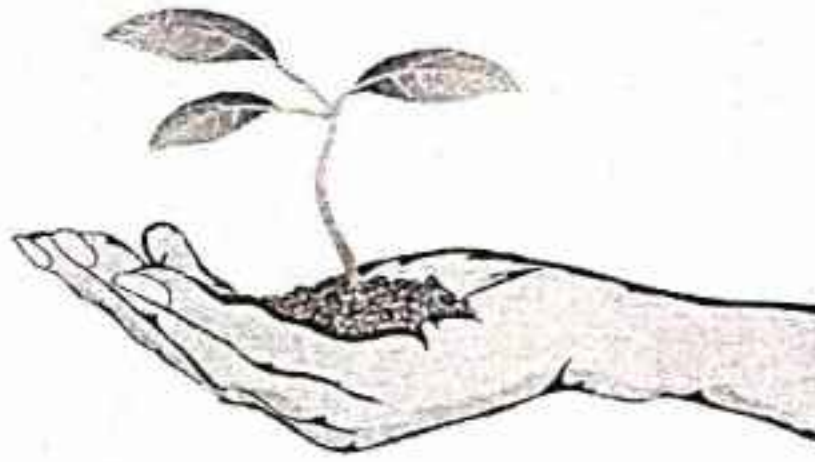
SEAT NO: ~~BC153280~~
BC127219

Seat No 127220
BC ~~138281~~

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव शिंदे निकिता माणिक

विषय पर्यावरण

वर्ग B.Sc. Third year तुकडी

हजेरी क्र.   परीक्षा बैठक क्र. BC ~~138281~~

BC 127220

नाव :- शिंदे निकिता मानिक

वर्ग :- B.Sc T Y

विषय :- पर्यावरण

परिक्षा क्र :- BC 127220

विद्यालय :- के. रमिक। महाविद्यालय देवणी

शिक्षक :- डॉ. सुदर्शन पेडगे.

B.C. ? 127213

KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA DEONI
• YEAR:2022-2023

SUBJECT : ENVIRONMENT

CLASS: BSC TY

(SUMMER-2023)

DATE:- 15/04/23

STUDENTS NAME:- Patale Sambhaji sangram

SEAT NO: 127213

BC-127221

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

**SUBJECT : ENVIRONMENT
CLASS : BSC TY
(SUMMER 2023)**

DATE:- 15/04/23

STUDENTSNAME:- Shubham /o Shivajirao

SEAT NO: BC-127221

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

**SUBJECT :ENVIRONMENT
CLASS : BSC TY
(SUMMER 2023)**

DATE:-

STUDENTSNAME:- SURYAWANSHI SWAPNIEL DHONDIBA

SEAT NO: ~~BC-138283~~ / BC-127222

KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA DEONI

• YEAR:2022-2023

SUBJECT : ENVIRONMENT

CLASS: BSC TY

(SUMMER-2023)

DATE:-

STUDENTS NAME:- Prashant Narmadas Patil

SEAT NO: — BC 127224

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

SUBJECT :ENVIRONMENT

CLASS : BSC TY

(SUMMER 2023)

DATE:-

STUDENTSNAME:- Siddheshklare Amay Kashineth.

SEAT NO: Bc127225

Kai. Rasika Mahavidyalaya Deoni

Name: Datta Ramdeo Granbhire

Seat No: ~~BC138287~~ BC127226

Subject: Environment (Zoology)

B.8CT7 -

* प्रथम प्रदूषणाचे व्याख्या! -
पृथ्वीवरील अतीवांतर्ण वाढित पाश्चात्तम कळाच्या पयोवशाने
शोणामध्ये घटकानील बदलाली प्रदूषण म्हणतात. ①

पयोवशानील टानिणारुण जीवघेणी आणि विषारी
पदार्थ एकत्र करण त प्रदूषण करतात. प्रदूषणासाठी
गवाळार अमलेला गावपदाणीला प्रदूषण म्हणतात.

हे प्रदूषण नैसर्गिक देखील असू शकतात, असे को
न्वाला मुख्य शब्द आणि वायू आणि आर्धने मानवी
क्रियाकलापद्वारे देखील निर्माण करू शकू शकतात.

जसे की कारखान्यातील कचरा तसेच विषारीद्वारे हे
प्रदूषण हवा, पाणी आणि जमिनीची गुणवत्ता अवयव
करतात.

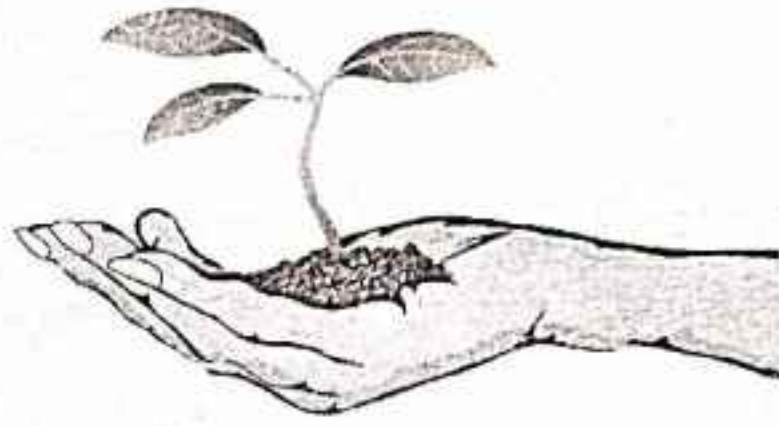
BC127227

Seat No! - ~~BC138288~~

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव क्षिंदे साया अंजीव

विषय पर्यावरण

वर्ग B.Sc. T.Y. तुकडी

हजेरी क्र. परीक्षा बैठक क्र. ~~BC138288~~
BC127227

~~प्रश्न~~

नाम :- शिंदे माया संजिव

वर्ग :- B.Sc T₂

विषय :- पर्यावरण

परिक्षा क्र :- BC 127227

विद्यालय :- के. शमिका महाविद्यालय देवणी

शिक्षकाचे नाव :- डॉ. तुदर्शन पेडगे.

पुरुषो

परिचय :-

निश्चय ही सातवाचा नोवरी आहे. निश्चयिष्टाच सातव राहु वक्रत लीह. निश्चयि-
 मंडयेच सातवाच गणत ओहातो. आणि निश्चयि-
 मंडयेच सातवाच लय होतो. आज सातवजे रूप
 मोठ्या पुढाळात यथाचे शिखर गाढले
 आहे. आणि शिखर गाढत अमताला
 निश्चयिष्टाचे ह्मण्टाप केला आणि याचीच
 परिवती म्हणून सातवाला पुरुषवाचारक्या
 गंधीर वक्रयैला आज तेंड ट्याचे लागत
 आहे. सातवाच्या अजल, वक्रत, निश्चयिष्टा ह्या
 नैश्चयिकि दंडवंचा परिवारत होत असतो.

पुरुषो म्हणजे निश्चय सातव व अन्य
 प्राणी जीवन यंच्यातील व्यसतोल विद्युते
 म्हणजेच पुरुषो होय.
 सातवाचे स्वतः हातलेल्या वर्ड कृतीचे
 पुरुषो हे उत्तर आहे. अन्य आपल्याला
 म्हणजे लागेल.

पुरुषाच्या व्याख्या :-

- 1) निश्चय सातव व अन्य प्राणी जीवन
 यंच्यातील व्यसतोल विद्युते म्हणजे
- 2) कोवतीही पुरुषो होय". निश्चयिष्टा म्हणजे
 पुरुषो होय".

Examination No. B-138289

BC127228

JSBP'S

KAI. RASIKA MAHAVIDYALAYA, DEONI

Affiliated to Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded

NAAC Accredited 'B' Grade

Certificate

This is to certify that Mrs. / Miss. Bhosale Laxman

Tamali

of class B.Sc. Ty Div. _____ Roll No. _____

has satisfactorily completed _____ Practicals

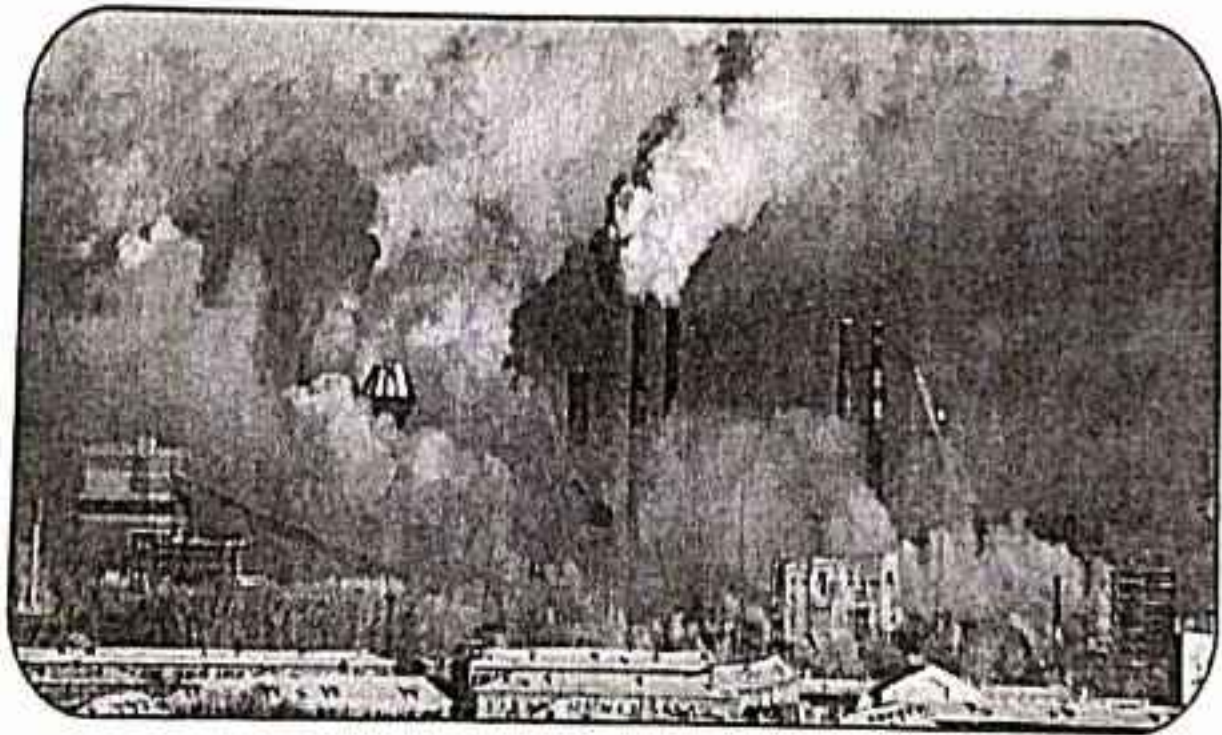
out of _____ during the academic year 20 - 20 .

*Air Pollution & Its Control

Air Pollution Definition:-

"Air Pollution is the release of pollutants such as gases, particles, biological molecules, etc. into the air that is harmful to human health and the environment."

AIR POLLUTION

Table of Contents.

- What is Air Pollution?
- Types of Air Pollutants
- Primary Pollutants
- Secondary Pollutants
- Causes of Air Pollution

What is Air Pollution?

Air pollution refers to any physical, chemical or biological change in the air. It is the contamination of air by harmful gases, dust and smoke which affects plants, animals and humans drastically.

Topic :

Page : .....

Date : .....

Name :- Bheeda Divya Nayanand

Class :- B. Sc. Ty.

Sub :- Environmental Science

Seat No :- BC138290 (Sem VI)

Seat No :- BC127229 (Sem IV)

Sign: .....

COLORS GOLD

BEN 10

INDUSTRIAL POLLUTION

VEHICULAR EMISSION

ह्या प्रदुषणाचा व्याख्या :-

1) जागतिक आरोग्य संघटना :-

"जेव्हा मानवाच्या विविध क्रिया प्रक्रियांमुळे होत ह्या प्रदुषणाचे केंद्रिकरण पृथंड प्रमाणात वाढून त्यांचा मानवा आरोग्य, वनस्पतांजावण व सामंजसतेवर अतिशय अपायकारक परिणाम होतो. तेव्हा त्याला ह्या प्रदुषण असे म्हणतात".

2) अमेरिकन वैद्यकीय संघटना :-

"होत वाह्य धरूाचे अनिश्चित केंद्रिकरण होऊन त्यांचा वैयक्तिक जीवनावर व सामंजसतेवर प्रतिकूल परिणाम होणे म्हणजे ह्या प्रदुषण होय".

Sign: .....

Seat No: BC127230

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

**SUBJECT :ENVIRONMENT
CLASS : BSC TY
(SUMMER 2023)**

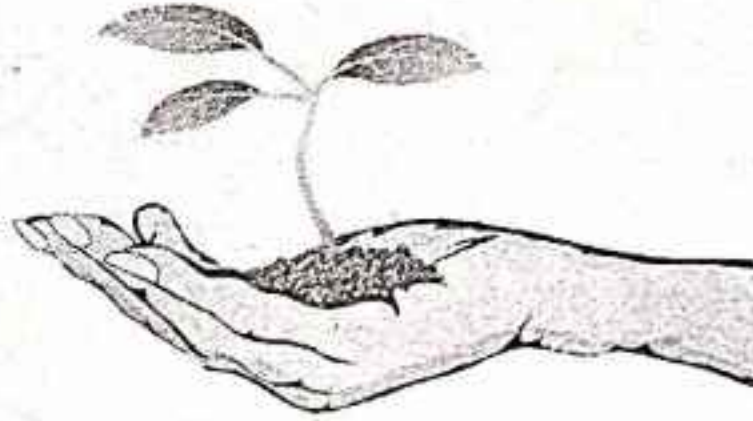
DATE:-

STUDENTSNAME:- Bosole Pradumna Sanjay
SEAT NO: BC127230

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव Dandhate Ganesh Timma

विषय Environments.

वर्ग B'SC T.Y तुकडी _____

हजेरी क्र. _____ परीक्षा बैठक क्र. BC138292.

BC127231.

* Air pollution & its control *

Air pollution definition :- Air pollution is the release of pollutants such as gases particles biological molecules etc. into the air that is harmful to human health and the environment.

Table of contents :-

- * What is Air pollution?
- * Types of Air pollution?
- * primary pollutions?
- * secondary pollutions.
- * Causes of Air pollutions.

What is Air pollution? :-

Air pollution is any physical chemistry or biological change in the air. It is the contamination of air by harmful gases, dust and smoke which affects plants, animals and human drastically.

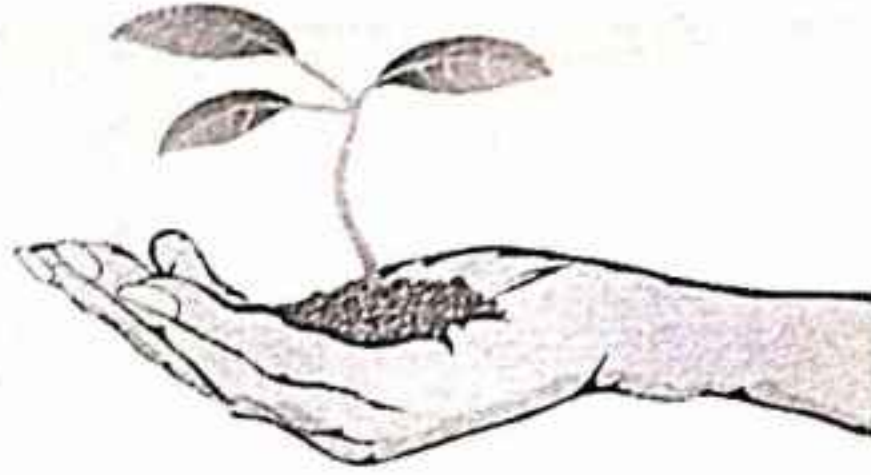
There is a certain percentage of gases present in the atmosphere. An increase or decrease in the composition of these gases.

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव Gurad Jyoti Sanjay

विषय Environmental Study

वर्ग B.Sc.T.Y. तुकडी _____

हजेरी क्र. _____ परीक्षा बैठक क्र. BC138293

प्रदूषण

(Environmental Pollution)

प्रस्तावना :-

निसर्ग हा मानवाच्या सोबती आहे. निसर्गाशिवाय मानव वाढू शकत नाही. निसर्गामध्येच मानवाचा जन्म होतो. आणि निसर्गामध्येच मानवाचा मृत्यु होतो. आज मानवाने आपण मोठ्या प्रमाणात यशाचे शिखर गाठले आहे. मानवाच्या अन्न, वस्त्र, निवास ह्या नैसर्गिक घटकांच्या परिणाम होत असतो. प्रदूषण म्हणजे निसर्ग, मानव व अन्य प्राणी जीवन यांच्यातील समतोल बिघडणे म्हणजेच प्रदूषण होय." मानवाने स्वतः घातलेल्या वाईट कृतींचे प्रदूषण हे उत्तर आहे असे आपल्याला म्हणावे लागेल.

प्रदूषणाच्या व्याख्या :-

- १) "निसर्ग, मानव व अन्य प्राणी जीवन यांच्यातील समतोल बिघडणे म्हणजे प्रदूषण होय."
- २) "कोणतीही सुसंघटित स्थाना बदलणे म्हणजे प्रदूषण होय."
- ३) "निसर्गातील संतुलन बिघडणे म्हणजे प्रदूषण होय."
- ४) "निसर्गाचा समतोल हासळणे म्हणजे प्रदूषण होय."
- ५) "हवेचे दुषितकरण म्हणजे हवा प्रदूषण होय."

Name :- Gayatri Balaji Biradar

class :- B. Sc. TY.

Sub :- Environmental

:- ~~Bc138294~~

Bc127233

पाणी पुण्यावरील जीवनाचा
 अर्थ महत्त्वाचा असतो आहे.
 पाण्यामुळे पुण्यावरील जीवन शक्य
 आहे. पाण्यामुळे पुण्यावर पुण्यावर
 - पाणी संतुलनासाठी कायम आहे.
 विविध मानवां मृकिशुशांका
 आणि अनेक कामाच्यासाठी पाणी
 म्हणजे महत्त्वाचे आहे. जीवनाचा
 आधारभूत असेल आणि आनंदाचा
 आधारभूत असेल. पाण्याचा
 लोकांसमोर पाण्याचा वापर
 मोठ्या प्रमाणात वाढला आहे.
 विविध प्रकारचे पुण्यावरील पाण्याचा
 पाण्याचा पातळी कमी होत आहे
 पुण्यावर पाण्याच्या पाण्याची मर्यादा
 उपलब्ध आहे. परंतु पाण्याची
 मानवा कार्यामुळे प्रदूषित होत
 आहे. जल प्रदूषणांमुळे पाण्याचा
 गुणवत्ता खालावत आहे. पाण्याचा
 पाण्याचे रासायनिक आणि जीवक
 वैशिष्ट्ये खराब करत आहे.
 हे जगभरातील सर्व वनस्पती,
 मानव आणि प्राण्यांसाठी
 यांच्या जीवाच्यासाठी आनंदाचा
 हाकारायक आहे. जीवनाचा
 प्रदूषणांमुळे पाण्याची वनस्पती
 अनेक महत्त्वाची प्रजाती

Page No.:

Date.:

Name :- Mhetre Jyoti Hanmant

Class :- BSC. Ty

Sub :- Environmental Science

Seat No :- BC127235 (V)

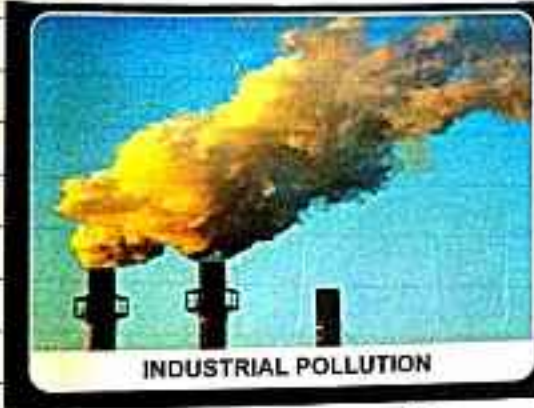
Seat NO. :- ~~BE138296 (VI)~~

SUN-DEEP®

AIR POLLUTION

INDUSTRIAL POLLUTION

VEHICULAR EMISSION

हवा प्रदूषणाची व्याख्या :-

१) जागतिक आरोग्य संघटना
 जेव्हा मानवाच्या विविध क्रिया
 प्रक्रियामुळे स्वतः हवा प्रदूषणाचे केंद्रीकरण
 पुढे प्रमाणात वाढून त्यांचा मानवी
 आरोग्य, वनस्पतीजीवन व मानवजीवन
 उपायकारक परिणाम होतो. तेव्हा
 त्यांना हवा प्रदूषण असे म्हणतात.

२) अमेरिकन दूरदर्शीय संघटना :-
 स्वतः बाह्य दृष्टीचे उपाय रिक्त
 केंद्रीकरण होऊन त्यांचा वैयक्तिक जीवनावर व

Sign: .....

Topic :

Page : .....

Date : .....

Name :- Nagure Pooja
Mahadev

Class :- B.Sc Third year

College :- Kai Rasika Mahavidya
Deoni

Sub :- Environmental
Environmental.

Seat no :- BC 138297 -VI
~~BC 128~~
BC 127236 -IV

Sign: .....

COLU'S™ GOLD
PROGRAM

BEN 10

Water pollution(जल प्रदूषण)

-DRAINAGE INNTO RIVER

* जलप्रदूषणाची व्याख्या :-

“मानवाने पाण्याचा अयोग्य व अनिर्बंध वापर केल्यामुळे जी प्रदूषणाची गंभीर समस्या निर्माण झाली आहे. त्याला जलप्रदूषण असे म्हणतात.”

“नेसार्गिकरित्या किंवा मानवनिर्मित द्रव्य पाण्याची पारदर्शकता, रंग, चव व आम्लता यात बदल झाल्यामुळे ते वापरण्यास निरनपयोगी बनते त्यालाच जलप्रदूषण असे म्हणतात.”

Sign: .....

नाव :- नागुरे सपना बाळाजी

वर्ग :- B.S.C T.Y

विषय :- पर्यावरण

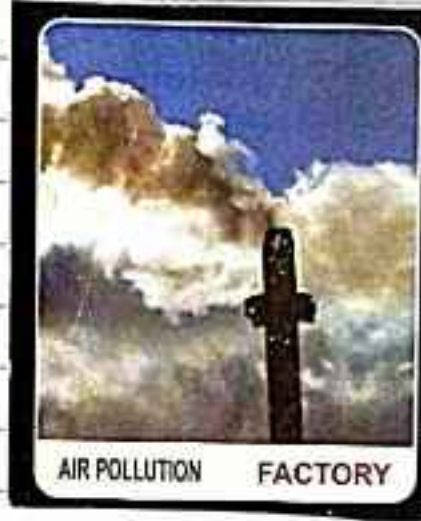
परिक्षा क्र :- BC127237 - V
BC138298 - VI

वर्ष :- 2022 - 2023

के. रमिका महाविद्यालय. देवणी.

शिक्षकाचे नाव :- डॉ. सुदर्शन पेडगे सर.

—: हवा प्रदुषण :- (Air Pollution).

हवा प्रदुषणाची व्याख्या :->

सभोवतालच्या वातावरणात घातक पदार्थांचे प्रमाण मोठ्या प्रमाणात वाढून, जेव्हा त्यांचा मानवाच्या विविध प्रक्रिया, आरोग्य, कल्याण यावर विविध प्रकारचे दुष्परिणाम होऊन त्याला त्याच्या मालमत्तेचा उपयोग करणे कठीण होते. तेव्हा त्याला हवा प्रदुषण असे म्हणतात."

"हवेचे दुषितीकरण होणे म्हणजेच हवा प्रदुषण होय"

Page No.

Date :

Name :- Nidwanche Raishree poadip.

class :- B.Sc. Ty.

sub. :- Environmental science

seat No. :- BC138299 (sem-VI).

seat No. :- BC127238 (sem-V)

हवा प्रदूषण

AIRCRAFT EMISSION

USING WOOD FOR COOKING

हवा प्रदूषणाची व्याख्या :-

१) जागतिक आरोग्य संघटना :-
 "जेव्हा मानवाच्या विविध क्रिया प्रक्रियामुळे हवेत हवा प्रदूषणाचे केंद्रीकरण प्रचंड प्रमाणात वाढून त्यांच्या मानवी आरोग्य, वनस्पतीजीवन व मानमत्लेवर अनिष्ट अपायकारक परिणाम होतो तेव्हा त्यांना हवा प्रदूषण असे म्हणतात."

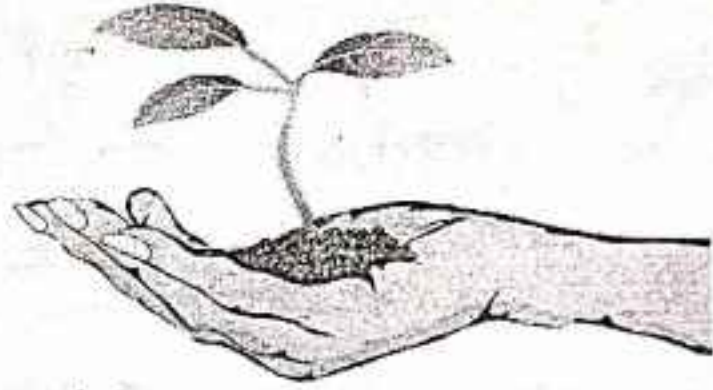
२) अमेरिकन वैद्यकीय संघटना :-
 "हवेत वाह्य घटकांचे अनि-
 रिक्त केंद्रीकरण होऊन त्यांच्या वैयक्तिक
 रूग्णावर व मानमत्लेवर पुनिकृत परिणाम
 होणे म्हणजे हवा प्रदूषण होय."

३०७४४०
Bc127239

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्याचे नाव पुंजरकळेले भारती बाबाजी
विषय पर्यावरण
वर्ग Bsc. Third year तुकडी _____
हजेरी क्र. _____ परीक्षा बैठक क्र. _____

पुंजर
SEC-C-III

जल प्रदूषण :-

जल प्रदूषण का मुख्य कारण मानव या जानवरों की जैविक या फिर औद्योगिक प्रक्रियाओं के फलस्वरूप पैदा हुए प्रदूषकों को बिना किसी अमूर्चित उपचार के सीधे जल धाराओं में विसर्जित कर दिया जाना है। जल में विभिन्न प्रकार के हानिकारक पदार्थों के मिलने से जल प्रदूषण होता है।

प्राकृतिक कारण

प्राकृतिक रूप से जल का प्रदूषण जल में अम्लरा श्वानिज पदार्थ पौधों की पत्तियों एवं ह्यूमस पदार्थ तथा प्राणियों के मल-मूत्र आदि के मिलने के कारण होता है। जल, जिस भूमि पर प्रवाहित रहता है, यदि वहाँ की भूमि में श्वानिजों की मात्रा अधिक होती है तो श्वानिज जल में मिल जाते हैं। उनमें आर्सेनिक, सीसा, कैडमियम एवं पारा आदि विषले पदार्थ कड़ा जाता है। यदि इनकी मात्रा अत्यधिक हो जाती है तो ये हानिकारक हो जाते हैं।

KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023

SUBJECT : ENVIRONMENT

CLASS : BSC TY

(SUMMER 2023)

DATE:-

STUDENTS NAME:- Pathan Imran mahamad.

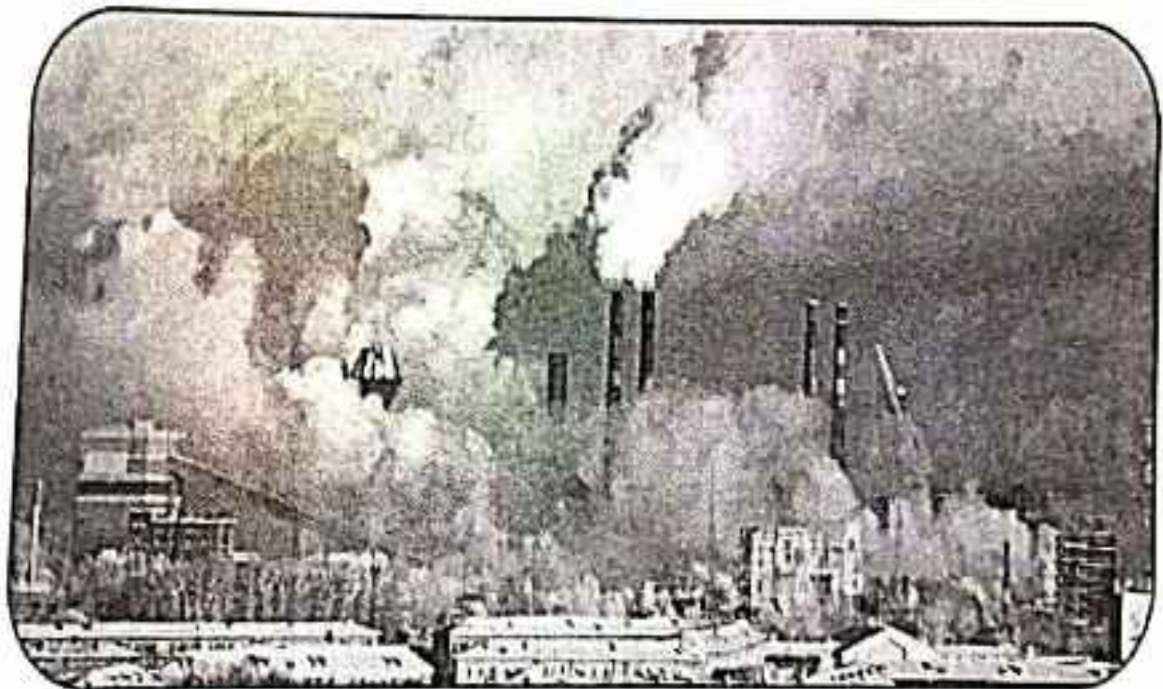
SEAT NO: ~~BC127240~~ BC127240

*Air Pollution & Its Control

Air Pollution Definition:-

"Air Pollution is the release of pollutants such as gases, particles, biological molecules, etc. into the air that is harmful to human health and the environment."

AIR POLLUTION

Table of Contents.

- What is Air Pollution?
- Types of Air Pollutants
- Primary Pollutants
- Secondary Pollutants
- Causes of Air Pollution

What is Air Pollution?

Air pollution refers to any physical, chemical or biological change in the air. It is the contamination of air by harmful gases, dust and smoke which affects plants, animals and humans drastically.

Swami Ramanand Teerth Marathwada University

Dnyanteerth, Vishnupuri, Naded – 431606

JANSEVA SEVABHAVI PRATISHTHAN BHOPANI'S

KAI.RASIKA MAHAVIDYALAYA, DEONI

Skill Enhancement Course in Types Of Pollution

SKILL WORK REPORT

Submitted To

Head & Asst. Professor

2022 – 2023

Submitted By

Name Of The Student :- **SAYYED SADIK ISMAILMIYAN**

Class :- B.Sc. Thrid Year

Topic Name :- Types of pollution

Examination Seat No :- BC138305   BC127244

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्याचे नाव : लाडवते शंभवा मधुकर

विषय पर्यावरण शिक्षण

वर्ग B.Sc. T.Y. तुकडी

हजेरी क्र. _____ परीक्षा बैठक क्र. BC108634

(BC108634)

Winter 2021

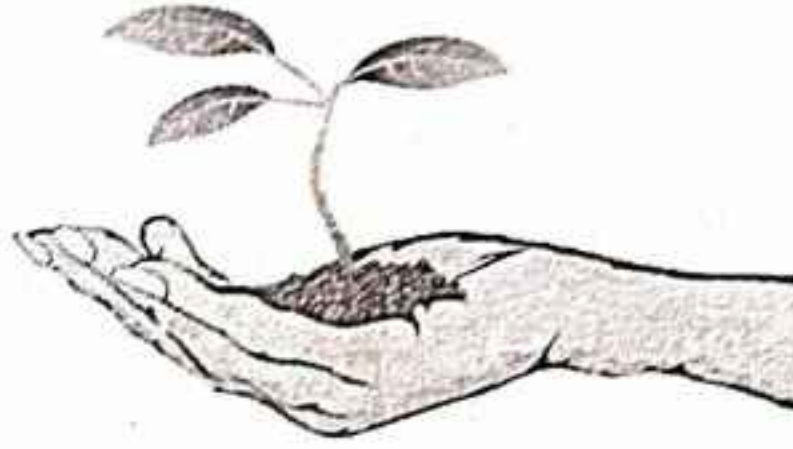
★ प्रस्तावना ★

वायुप्रदूषण म्हणजे वातावरणाचे प्रदूषण मानवी आरोग्यास तसेच पर्यावरणाचा अविनाश्य भाग असलेले माणी, पक्षी व वनस्पती जीवजंतू इत्यादींचा हानीकारक असलेले घटक जेव्हा हवेमध्ये मिसळून जातात तेव्हा वायु प्रदूषण झालेले समजते. जिवंत राहण्यासाठी शरीरांना प्राणवायूची आवश्यकता असते. माणूस आहार किंवा पाण्याशिवाय अनेक दिवस जिवंत राहू शकतो का? नाही. प्राणवायू म्हणजेच हवेशिवाय 10 मिनिटेही जिवंत राहू शकत नाही. प्राणवायू म्हणजेच ऑक्सीजन हा हवेतील मूल्याचा एक घटक आहे. हवेत ऑक्सीजनचे 21% प्रमाण असते. याने 10% कमी आल्यास लगेच मृत्यू ओढवतो. ऑक्सीजनच्या कमरततेमुळे सर्वप्रथम मेंदूर अपघात होतो यामुळे गोंधळलेली अवस्था, गुंगी येणे, मृत्यू होणे असे प्रकरण घडतात. विषारी वायू अथवा अविषारी वायू केवळ आपल्या अस्तित्वातून हवेतील ऑक्सीजन कमी करतात. त्यामुळे हवेत विषारी वायू वाढून प्रदूषण होते. प्राणवायू विषारी होणे ही अत्यंत धोकादायक अशी समस्या ठरते. हवेतील प्रदूषणाचा परिणाम मानवी जीवना बरोबरच वनस्पती आणि इतर जीवसृष्टीवर होतो.

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्यांचे नाव Suryawanshi Swapnali S.

विषय Environmental Studies

वर्ग B.Sc T.Y तुकडी SEM - VI

हजेरी क्र. _____ परीक्षा बैठक क्र. BC 127241
~~127241~~

Pollution

Pollution is the introduction of harmful materials into the environment. These harmful materials are called pollutants. Pollutants can be natural, such as volcanic ash. They can also be created by human activity, such as trash or runoff produced by factories. Pollutants damage the quality of air, water, & land.

Many things that are useful to people produce pollution. Cars spew pollutants from their exhaust pipes. Burning coal to create electricity pollutes the air. Industries & homes generate garbage and sewage that can pollute the land & water. Pesticides, chemical poisons used to kill weeds & insects - seep into waterways & harm wildlife.

All living things - from one-celled microbes to blue whales - depend on Earth's supply of air & water. When these resources are polluted, all forms of life are threatened.

BC 127242

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

SUBJECT : ENVIRONMENT

CLASS : BSC TY

(SUMMER 2023)

DATE:-

STUDENTSNAME:- Thote Ram Sanjay

SEAT NO: ~~BC: 130303~~ BC 127242

BC 127243

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

SUBJECT : ENVIRONMENT

COURSE : BSC TY

(SUMMER 2023)

DATE:-

STUDENT'S NAME:- Kote Arun Nagnath

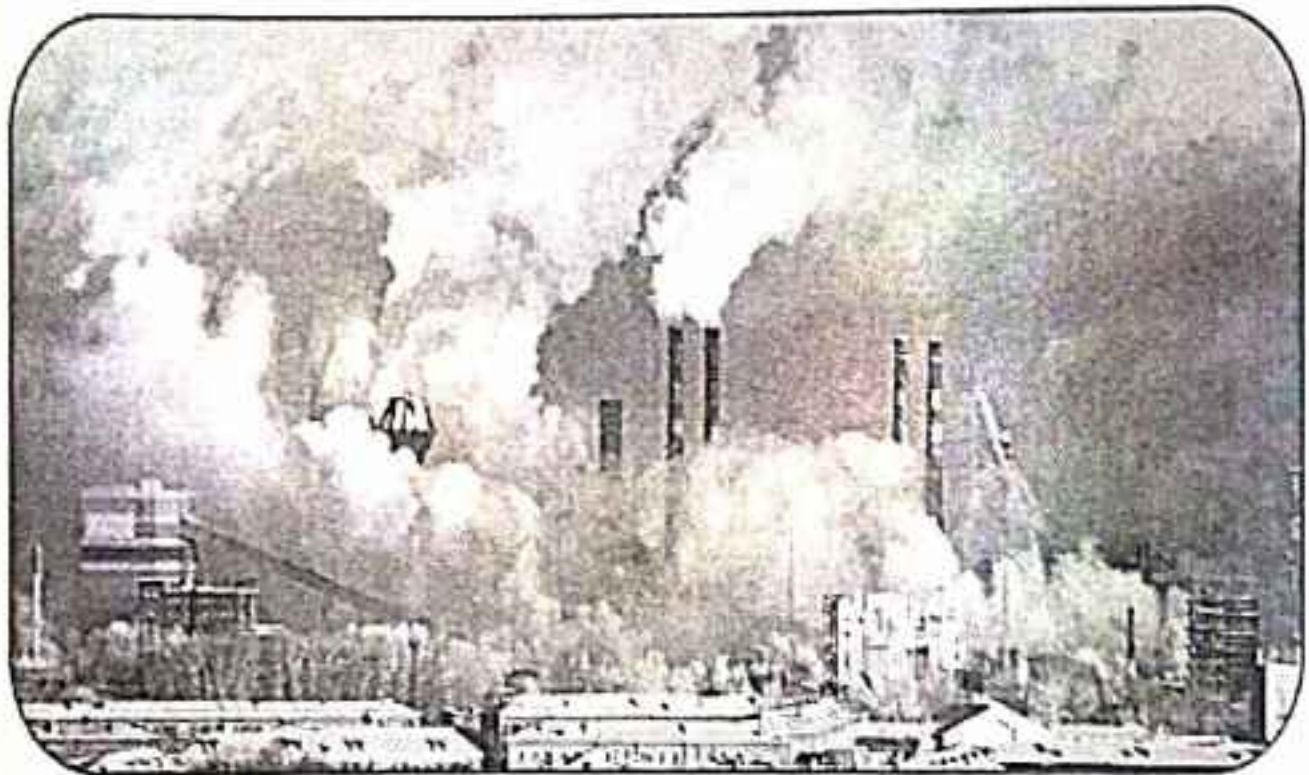
ROLL NO: ~~BC138304~~ BC 127243

*Air Pollution & Its Control

Air Pollution Definition:-

"Air Pollution is the release of pollutants such as gases, particles, biological molecules, etc. into the air that is harmful to human health and the environment."

AIR POLLUTION

Table of Contents.

- What is Air Pollution?
- Types of Air Pollutants
- Primary Pollutants
- Secondary Pollutants
- Causes of Air Pollution

What is Air Pollution?

Air pollution refers to any physical, chemical or biological change in the air. It is the contamination of air by harmful gases, dust and smoke which affects plants, animals and humans drastically.

KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
 DEONI
 YEAR:2022-2023

SUBJECT : ENVIRONMENT
 CLASS : BSC TY
 (SUMMER 2023)
 DATE:-

STUDENTSNAME:- KAMBLE SUMIT YASHWANT
 SEAT NO: ~~BC128235~~ BC127289

**KAI RASIKA MAHAVIDYALAYA
DEONI
YEAR:2022-2023**

**SUBJECT :ENVIRONMENT
CLASS : BSC TY
(SUMMER 2023)
DATE:-**

STUDENTSNAME:- Bixadar Dyameshkhar Vankar

SEAT NO: ~~Bc138261~~
Bc127200

BC127199

BC198260

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी

प्रकल्पकार्य वही - पर्यावरण शिक्षण

PROJECT WORK BOOK

विद्यार्थ्याचे नाव Altar Ujama t. m. Poshan.

अल्लार उजमा लब्धशुभ म. पाशा.

विषय

Zoology

वर्ग B.Sc. Ty तुकडी Semi-VI

हजेरी क्र. — परीक्षा बैठक क्र. BC198260

AIR POLLUTION

What is air pollution?

Air pollution is contamination of the indoor and outdoor environment by any chemical, physical or biological agent that modifies the natural characteristics of the atmosphere.

Household combustion devices, motor vehicles, industrial facilities and forest fires are common sources of air pollution:

causes of air pollutions are vehicle emissions, fuel oils and natural gas to heat homes, by-products of manufacturing and power generation, particularly coal-fueled power plants and fumes from chemical production are the primary source of human-made air pollution.

- give effects of the air pollution:

Long-term effects from air pollution include heart disease, lung cancer, and respiratory diseases such as emphysema. Air pollution can also cause long-term damage to people, nerves, brain, kidneys, liver, and other organs.